

Streszczenie pracy doktorskiej

mgr Małgorzata Kutypa – Morawiecka

Człowiek religijny i jego tożsamość.

Stan debaty w perspektywie filozoficznej.

Promotor: o. prof. dr hab. Jan Andrzej Kłoczowski

Współcześnie problem tożsamości, stał się bardziej aktualny niż kiedykolwiek wcześniej, bowiem poszukiwanie samego siebie stało się modą XXI wieku. Najczęściej jednak, poszukiwanie własnej tożsamości jest wędrówką w krainę egoizmu i porzucenia wartości, bowiem niewłaściwie jest ono łączone z wybieraniem siebie kosztem innych, oraz nieliczeniem się z uczuciami innych osób. Tymczasem prawdziwe poszukiwanie tożsamości, nie powinno się odbywać bez wartości. Człowiek żyje w świecie wartości, dlatego nie da się myśleć o człowieku w oderwaniu od nich. Tożsamość, to nie oderwanie od wartości, to zwrócenie się ku wartościom, aby jeszcze lepiej siebie zrozumieć. W związku z powyższym, potrzebna jest debata nad dobrym rozumieniem poszukiwania tożsamości.

Celem pracy, było ukazanie specyficznej grupy osób, jaką są osoby religijne, w kontekście ich poszukiwania tożsamości. W pracy została wykorzystana metoda analizy, oraz metoda fenomenologiczna.

W pierwszej części pracy, został zaznaczony problem rozumienia terminu „tożsamość”. Istnieje wiele definicji tożsamości, dlatego trudno jest wyznaczyć

ta, która jest najlepsza, lub powinna stać się obowiązującą. Tak naprawdę, każda dziedzina zajmująca się człowiekiem, tworzy własną definicję tożsamości. Tymczasem, aby dobrze zrozumieć tożsamość, należy wziąć pod uwagę przeciwieństwa występujące w życiu człowieka: zmienność i stałość, oraz zespół indywidualnych znaczeń i całość życiowego doświadczenia. Dlatego tożsamość buduje się zawsze w oparciu o role i historię życia. W sytuacji filozoficznego rozstrzygnięcia definicji tożsamości, ważne jest ujęcie jej istoty, czyli zagłębienie się w samo centrum rozumienia tożsamości. Analiza w tej części została oparta na filozofii Ricoeura, który w swych rozważaniach dostrzegł człowieka w jego zmienności, oraz stałości.

W drugiej części pracy, przeprowadzona została fenomenologiczna analiza doświadczeń, związanych z obszarami działania człowieka religijnego: życiem wspólnotowym, oraz samotną modlitwą. Te dwa obszary przenikają się nieustannie, tworząc indywidualny świat człowieka religijnego. Na bazie tych doświadczeń, człowiek tworzy własną tożsamość, w dialogu z drugim człowiekiem, oraz poprzez wartości: autentyczność i odpowiedzialność.

W trzeciej części, analizie został poddany proces nabywania tożsamości. W przypadku człowieka religijnego, należy wskazać dwie drogi: edukację religijną, oraz inicjację. Edukacja religijna jest rozumiana jako uczenie się wiary, czyli nabywanie informacji o prawdach wiary, przykazaniach, rozumieniu obrzędów i zwyczajów. Inicjacja natomiast, jest osobistym przeżywaniem obecności Boga. W tym kontekście, nasuwa się pytanie o prymat inicjacji lub edukacji, oraz zagadnienie upadających autorytetów. Współcześnie myli się również bycie autorytetem, z byciem ekspertem. Ekspert to osoba, która posiada wiedzę w określonej dziedzinie. Autorytet, to wzór do naśladowania. Ekspertem może być ktoś, kto doradzi co powinno się zrobić, ale niekoniecznie sam stanie się wzorem do naśladowania. Dopiero autorytet jest osobą, która potrafi połączyć w sobie oczekiwanie doradztwa i wzoru. Problem autorytetów jest szczególnie ważny w kontekście religii, bowiem rozwój świadomości

religijnej, opiera się również na wzorze innych ludzi wierzących.

Podjęta w pracy debata, miała na celu zwrócenie uwagi na problemy, z którymi styka się współczesny człowiek religijny. Niezrozumienie siebie, konflikty na tle wartości i zanik autorytetów, to tylko niektóre z nich. Sam kontakt z Bogiem stanowi dla człowieka ogromne wyzwanie i rodzi nieporozumienia. Linia przebiegająca między autentycznym doświadczeniem boskości, a szaleństwem, jest bardzo cienka i często niedostrzegalna dla postronnego widza. Człowiek musi wybierać między podążaniem za wartościami, a propozycjami współczesnego świata.

W toku powyższych analiz, wyłonił się obraz człowieka religijnego, jako tego, który, wybierając wiarę, wybiera również specyficzne doświadczenia i wartości, oraz stawia samemu sobie określone wymagania. W tym kontekście, proces nabywania tożsamości przez człowieka religijnego, już u podstaw staje się diametralnie różny, od procesu człowieka, nie będącego częścią rzeczywistości religijnej.

Magdalena K. Głowacka